

Chambre des représentants

Kamer van volksvertegenwoordigers

Questions parlementaires

Parlementaire vraag

Vraagnummer : 56-1-000014

Parlementslid : SOMERS Werner

Geregistreerd : 06/08/2024

Einde termijn : 27/09/2024

**Titel : Gevangenispopulatie. - Evolutie en samenstelling.-Gevangenispopulatie.
- Evolutie en samenstelling.**

De overbevolking in de Belgische gevangenissen is een oud zeer. In de zaak Vasilescu tegen België oordeelde het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) op 25 november 2014 dat artikel 3 Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM) was geschonden. Dat artikel bepaalt dat niemand mag worden onderworpen aan foltering en wel aan onmenselijke of vernederende behandelingen of straffen. Het EHRM kwam tot deze slotsom in verband met onder meer de structurele overbevolking en de gebrekkige hygiëne in de Belgische penitentiaire inrichtingen.

1. Hoeveel personen waren op respectievelijk 1 januari 2023, 1 januari 2024 en 1 juli 2024 gedetineerd in een Belgische gevangenis? Wat was op die data de maximale detentiecapaciteit van alle Belgische gevangenissen samen?
2. Hoeveel van deze personen waren vreemdelingen? Wat waren de tien meest voorkomende vreemde nationaliteiten?
3. Hoeveel van deze personen waren Belgen die naast hun Belgische nationaliteit tevens de nationaliteit van een andere staat bezaten? Wat waren de tien meest voorkomende nationaliteiten waarvan het bezit werd gecombineerd met het bezit van de Belgische nationaliteit?
4. Hoeveel van deze waren vreemdelingen die niet beschikten over een verblijfsrecht in België? Wat waren de tien meest voorkomende nationaliteiten van deze vreemdelingen?
5. Hoeveel personen waren op respectievelijk 1 januari 2023, 1 januari 2024 en 1 juli 2024 gedetineerd in elk van de 38 Belgische gevangenissen? Wat was op die data de maximale detentiecapaciteit van elk van de betrokken gevangenissen?
6. Hoeveel vreemdelingen waren op respectievelijk 1 januari 2023, 1 januari 2024 en 1 juli 2024 gedetineerd in elk van de 38 Belgische gevangenissen, indien mogelijk met vermelding van de meest voorkomende vreemde nationaliteiten?
7. Hoeveel vreemdelingen zonder verblijfsrecht in België waren op respectievelijk 1 januari 2023, 1 januari 2024 en 1 juli 2024 gedetineerd in elk van de 38 Belgische gevangenissen, indien mogelijk met vermelding van de meest voorkomende vreemde nationaliteiten van deze vreemdelingen?
8. Welke maatregelen heeft de regering reeds genomen of voorbereid om het hoofd te bieden aan het probleem van de overbevolking in de Belgische gevangenissen? In

**TEAM
JUSTITIE**

**SNELLER
MENSELIJKER
STRAFFER**

hoeverre hebben de genomen maatregelen reeds vruchten afgeworpen?

Question n° 56-1-000014 de monsieur le député Werner SOMERS du 06/08/2024 au Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et de la Mer du Nord.

Vraag nr. 56-1-000014 van mijnheer de volksvertegenwoordiger Werner SOMERS van 06/08/2024 aan de Vice-eersteminister en minister van Justitie en Noordzee.

1. et 5. Voir annexe 1, tableaux 1 et 2

1. en 5. Zie bijlage 1, tabellen 1 en 2.

2. et 6. Voir annexe 2, tableaux 3 à 6.

2. en 6. Zie bijlage 2, tabellen 3 tot en met 6.

3. Des limitations en matière d'enregistrement ne permettent pas de fournir des données sur l'éventuelle double nationalité.

3. Beperkingen in de registratie laten het niet toe om data te leveren over de eventuele dubbele nationaliteit.

4. Voir annexe 3, tableaux 7 à 10.

4. Zie bijlage 3, tabellen 7 tot en met 10.

6. et 7. Les annexes 2 et 3 présentent respectivement dans le tableau 3 et le tableau 7 un aperçu du nombre de non-Belges détenus et du nombre de non-Belges sans droit de séjour par établissement pénitentiaire.

6. en 7. Bijlages 2 en 3 bevatten in tabel 3 en tabel 7 een overzicht van het aantal gedetineerde niet-Belgen respectievelijk het aantal niet-Belgen zonder recht op verblijf per penitentiare instelling.

8. Infrastructure : Au cours de la législature écoulée, des efforts ont été déployés pour rénover et agrandir la capacité et les infrastructures existantes. Par exemple, les nouvelles prisons de Haren et de Termonde ont ouvert leurs portes en 2022 et 2023. Le gros œuvre de la nouvelle prison d'Anvers a commencé en 2024 et la construction devrait s'achever fin 2025. D'autres nouveaux établissements pénitentiaires - pensons aux projets de Vresse et de Leopoldsburg - sont à différents stades préparatoires.

8. Infrastructuur: Gedurende de voorbije legislatuur werd ingezet op vernieuwing en uitbreiding van de bestaande capaciteit en infrastructuur. Zo openden de nieuwe gevangenissen van Haren en Dendermonde in 2022 en 2023. De ruwbouw van de nieuwe Antwerpse gevangenis startte in 2024, met een verwachte oplevering eind 2025. Andere nieuwe penitentiare inrichtingen – denk aan de projecten in Vresse en Leopoldsburg – bevinden zich in verschillende voorbereidende fases.

Dans le cadre de l'exécution des courtes peines, les travaux se poursuivent en

In het kader van de uitvoering van de korte straffen werkt men verder aan de

vue de l'ouverture de maisons de détention. Deux d'entre elles ont déjà été ouvertes (Forest et Courtrai). La mise en service de maisons de détention à Olen, Ninove, Genk, Anvers et Jemeppe-sur-Sambre est prévue pour 2025-2026. En ce qui concerne les maisons de transition, l'ouverture de deux sites supplémentaires (Hamme et Enghien) est également prévue. Des fonds ont été alloués au cours de la législature précédente pour créer un total de 720 places dans les maisons de détention et 100 places dans les maisons de transition.

Les établissements existants, tels que les prisons d'Ypres, de Namur, de Marche et de Termonde secondaire, ont également été rénovés et/ou agrandis depuis 2021. Pour Ruiselede, Merksplas et Paifve, des rénovations et/ou des extensions sont prévues dans le masterplan. Plusieurs anciennes prisons, comme celle de Saint-Gilles, resteront encore ouvertes pendant une période limitée afin de pouvoir libérer un maximum de places dans l'intervalle.

En plus de toutes ces interventions infrastructurelles, 281 lits superposés ont été ajoutés dans les établissements existants en novembre 2021 afin de réduire le nombre de personnes dormant au sol dans la région Nord et de faciliter une meilleure répartition des détenus dans le cadre de la surpopulation plus globale.

Politique du personnel : le SPF Justice continue à recruter du personnel pour garantir autant que possible les effectifs dans les prisons et pour pouvoir utiliser au mieux la capacité supplémentaire. C'est également essentiel pour que les

ouverture van de detentiehuizen. Hiervan zijn er reeds twee geopend (Vorst en Kortrijk). In de loop van 2025-2026 wordt de opstart verwacht van detentiehuizen in Olen, Ninove, Genk, Antwerpen en Jemeppe-sur-Sambre. Wat de detentiehuizen betreft, is de opening van twee bijkomende sites (Hamme en Enghien) ook gepland. Er zijn tijdens de vorige legislatuur middelen voorzien om in totaal 720 plaatsen in de detentiehuizen en 100 plaatsen in transitiehuizen te creëren.

Ook bestaande faciliteiten zoals de gevangenissen van Ieper, Namen, Marche en Dendermonde Hulp werden sinds 2021 gerenoveerd en/of uitgebreid. Voor Ruiselede, Merksplas en Paifve staan renovaties en/of uitbreidingen opgenomen in het masterplan. Verschillende oude gevangenissen zoals die van Sint-Gillis worden voor een beperkte periode nog opengehouden om in de tussentijd zoveel mogelijk plaatsen ter beschikking te kunnen stellen.

Bovenop al deze infrastructurele ingrepen werden binnen de bestaande inrichtingen 281 stapelbedden in november 2021 toegevoegd om het aantal grondslapers terug te dringen in de regio Noord en de betere spreiding van gedetineerden te faciliteren in het kader van de bredere overbevolking.

Personeelsbeleid: de FOD Justice blijft personeel aanwerven om bezetting in de gevangenissen zoveel mogelijk te garanderen en optimaal gebruik te kunnen maken van bijkomende capaciteit. Ook essentieel zodat

détenus puissent bénéficier d'un accompagnement adéquat au cours de leur trajet de réinsertion.

Sensibilisation des acteurs impliqués dans l'exécution de la peine, tels que les magistrats : tables rondes (2022-2023), mises à jour bimensuelles du suivi de la population carcérale depuis 2023, mise en place du Conseil Pénitentiaire (ce dernier a tenu sa première réunion le 30/04/2024) .

Optimisation de la coopération avec l'Office des Etrangers, sensibilisation accrue à la politique de retour, accords bilatéraux comme la déclaration d'intention entre la Belgique et le Maroc pour travailler sur le retour des ressortissants sans droit de séjour en Belgique.

Publication du nouveau Code pénal en avril 2024 qui se fonde sur le principe que l'emprisonnement doit être l'ultimum remedium. Ce dernier entrera en vigueur en avril 2026.

Enfin, compte tenu de l'augmentation de la population pénitentiaire constatée ces derniers mois, depuis mars 2024, des mesures visant des congés pénitentiaires prolongés sont en place.

gedetineerden de gepaste begeleiding kunnen krijgen tijdens hun reclasseringstraject.

Sensibilisering van de bij de strafuitvoering betrokken actoren zoals de magistratuur: rondetafelgesprekken (2022-2023), tweewekelijkse updates monitoring van de gevangenisbevolking sinds 2023, oprichting van de Penitentiaire Raad (die voor het eerst bijeenkwam op 30.4.2024)..

Optimalisering van de samenwerking met Dienst Vreemdelingenzaken, verdere sensibilisering m.b.t. terugkeerbeleid, bilaterale afspraken – bvb. Intentieverklaring tussen België en Marokko om aan de terugkeer van staatsburgers zonder recht op verblijf in België te werken.

Publicatie van het nieuwe Strafwetboek in april 2024 – welke fundamenteel inzet op het principe dat een gevangenisstraf het ultimum remedium moet zijn. Dit treedt in kracht van gewijsde in april 2026.

Tot slot zijn er, gezien de toename van de gevangenispopulatie in de afgelopen maanden, sinds maart 2024 maatregelen voor verlengd penitentiair verlof van kracht.

P. VAN TIGCHELT

Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et de la Mer du Nord
Vice-eersteminister en minister van Justitie en Noordzee

Bijlage(n)/annexe(s) : 3